

# KITARTÁS

A „KITARTÁS” KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. Baross-tér 17.  
II. emelet 19.

Ahol előfizetések és hirdetések felvételnek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
TURTSÁNYI VILMOS.

Máv. fogalmazó.

A „Kitartás” egyesület alapszabályait a nmélt.  
m. kir. belügyminiszterium 132.142.908. szám alatt  
hagyta jóvá. V a.

Előfizetési ár egy évre 6 kor. Egyes szám ára 50 fill.

## Értesítés.

Értesítjük tagjainkat, hogy az egyes csoportok után járó tagdíjakat további értesítésig a következőkben állapítottuk meg:

az A) csoportba tartozó tagok havonta	5— K
a B) csoportba tartozó tagok havonta	3-80 K
a C) csoportba tartozó tagok havonta	3— K
a D) csoportba tartozó tagok havonta	2-40 K

fizetnek.

### Az igazgatóság.

### Az egyesülés szüksége.

Országok, nemzetek, hivatások és egyének törekvése csak az összesek együttműködésével, a közös cél felé való közös erőfeszítés által válik lehetővé, eredményessé.

A katonai hatalom a seregek egyöntetű mozdulatától, az egészet átfogó szellem lelkesítő hatásától nyeri félelmetes erejét, ez teszi képessé arra, hogy millió és millió ember egy szóra, egy jelre rávesse magát ellenfelére.

Ez a hatalmas, felemelő erő a haladás világánál, az egyének boldogulásának alapja lett. A szociális tudomány térfoglalásával az emberi társadalom legkülönfélébb viszonylataiban erős gyökeret vert; míg annakelőtte csak a munkásság követeléseinek volt kéréseketlen támogatója, a legutóbbi évtized alatt a zárkózott, konzervatív testületek sem maradhattak el annak felemelő segítségétől. Az a tan, mit a vörös internationale oly kitartással követett a munkások javára, az egész világ egyetemes közkincsévé vált.

Az imponáló hatalom, mely a tömegek egyöntetű mozgásában nyilvánul meg, nem ismer nehezségeket, hogy kívánságainak megfelelő tért biztosítson; az az erő, mely egyes hivatáscsoportok törekvéseinek szabja meg útját, mindezen emberfeletti erővel diadalmaskodik, ha bármi céljainak elérésében gátolni akarja. Azt a tudatot, mely a tömegköveteléseknek nyomatókat, sulyt kölcsönöz, hiába próbálta akár a tekintély, akár az erőszak elnyomni, annál jobban feltört

a magasba; egyetemes, mindent magába foglaló erejét kiterjesztette az emberiség összeségére, hogy jobb, igazabb, emberibb jövendőt alapozzon meg számukra.

Még nem is olyan régen kicsinylő mosolylyal akartak a szervezkedés szükségére felett napirendre térni, ma már alig van foglalkozási ág, melynek ne volna érdekképviselője. De nemcsak egyének, foglalkozási ágak tömörülnek közös célok és a jólét előmozdítása végett, hanem az államok maguk is, hogy boldogulásuk biztos alapjait megvéssék.

Ma már a tömörülés szüksége, az összetartásban rejlő hatalmas erő az egész világot áthatja. Ez mozgatja a szegény napszámost, ez ad gondot a fejedelmeknek.

Míg az élet iskolája meg nem győzött ennek igazáról, sok, sok üldözés, vérontás jutott azok osztályrészéül, kik felcsaptak apostoloskodni az ige érdekében. Valami rettenetes, felforgató erőt tulajdonítottak a szervezkedő tömegnek, mely képes a társadalmi rendet, az állam alapját felforgatni. Pedig ez az erő nagyon is materiális javakért küzdött és küzd még ma is; és nem tagadható, hogy eddigi eredménye már is tiszteletet parancsol. A haladás kereké nagyot fordult és ma már a császárok is szervezkednek, hogy koronájuk halványuló fényét a tömörülés erejével ragyogtassák fel újra. Ki ne látná azt a nagy átalakulást, mit a szociális tudomány elvitázhatlan érdemeinek kell betudni? A létfenntartás ösztöne nem csak a kunyhó privilégiuma; az a tudat áthatolt már a trón kárpitján is, hogy elfoglalja ott is a helyét, hol tőle annyira rettegetek. Helyet adván annak a magabecsülésnek, mely a tömörülés következtében kifejlő erő imponáló hatalmában rejlik.

A különféle kereseti ágak szervezkedéséből az egész társadalom nyert, mert az erők egyenletesen felosztván, az egyik túltengését megakadályozza a többinek szembehelyezkedése. A szervezkedésben rejlő erő feltárta az élet kellemességeinek azon rejtekeit, mely nélkül a földi lét elhervadt, kopár, virágtalan siralomvölgyé lenne. Bár a munka nemesít, azért a dolgozó, munkás egyén az élet nyújtotta örömeiben is részt kíván venni, — mit századokon át elszigetelten élvezte — a kiváltságosoknak kellett átengednie.

Ezeket az örömeket, az élvezeteket tárta fel a szervezkedő csoportoknak a tömörülésben rejlő erő.

Az egész társadalom berendezkedése a tömörülés elvén alapszik. Nagy iparvállalatok, nagy tőkék az apró, egyes tőkék töredékeiből tömörülés által nyerik azt a félelmetes hatalmat, mely igen gyakran az egyéneken túl, társadalmakkal, sőt trösztök alakjában az egész világgal mernek szembehelyezkedni.

Nálunk is nagy sulya van a szervezkedés hatalmának. Minden ipar, kereseti ág tömörül, hogy kívánságának, vágyainak nagyobb nyomatókat kölcsönözhesen. Az állami hatalom nem állít gátat ezen törekvések útjába. Csak a vasutasoknak nincs még ilyen szervezetük. Pedig egy hatalmas vasutiszervezet — mely nincsen ellentétben az állami törvényekkel — a vasutas társadalomnak csak diszt, fényítés erőt kölcsönözne. Sajnálatos jelenség, hogy a vasutas szervezkedésnek anarchisztikus velleitásokat tulajdonítanak, mely képes adott pillanatban a vasutisztrájk kétélű fegyverét a kormányhatalommal szembehelyezni. Nem kell bővebben kiterjeszkednünk arra, hogy ez a föltevés igazságtalan és nem méltó azokhoz a vasutasokhoz, kik mint pl. a Horvátországban levők, egyedül képviselik a magyar állam-eszmét.

A vasutas szövetség nem képviseli a vasutasok igaz érdekét; mert apró frakciónak vált menedékeül és a kormányhatalom mindent megbénító ereje ülte meg azt a szabadabb légáramlatot, mely a szövetséget hajdanában körülöngette. A vasutas társadalomnak is vannak vágyai, melynek kellő képviselétől jelenben senki sem gondoskodik. Ennek a vágyódásnak adna testet, venné szárnyaira az a testület, mely a vasutas szervezkedésből meritené jobb sorsra méltó erejét és hatalmát. Az a sok apró-cseprő kívánság, mely most gazdátlanul, mint ártatlan báránnyelű uszka a levegőben, lassan viharfelhővé fog tömörülni, hogy a lezuhanó áradat nyomán ózondus levegő, melegen tűző nap fakasszon dusan termő hajtásokat a vasutasoknak parlagon heverő mezején.

Még nem érlelődött meg az az eszme, mely a vasutasokat egy táborba hozza össze. Remélhető, hogy ez nem fog soká



gait a körülményekhez képest kielégíteni iparkodunk. Kinek gondolatvilágát az élet gondjai ülnek meg, azon nem lendítünk szigorú bánásmóddal, büntetéssel, hanem szerető vigasztalással, segítséggel. Ha a szorgalmas és hanyag munkát egyazon mértékkel mérjük, alig fér kétség hozzá, hogy a még létező kötelességérzés is el ne posványosodjék. A törekvés jutalomban részesítendő; de ki beszél ma a vasutnál jutalomról, mikor még a szolgálati szabályzat is csak büntetést emleget!

### Az eladó kötelezettségei az adásvételi ügyleteknél.

Az adásvételi szerződésnél mindkét szerződő félnek, úgy az eladónak, mint a vevőnek bizonyos kötelezettségei vannak, a melyeket egyrészt a kereskedelmi törvény, másrészt a kereskedelmi szokások szabályoznak. Ezen kötelezettségek nem teljesítése esetén felmerülő károkért azután természetesen a mulasztó felet kártérítési kötelezettség terheli, miért is a szerződő feleknek elsőrangú érdeke e kötelezettségek pontos betartása.

Az eladó egyik főkötelezettsége, hogy az adásvétel tárgyát képező árut minden időben a megállapított, vagy törvényes teljesítési helyen a vevőnek, illetve a vevő megbízottjának átadja. E kötelezettség alól a vevő csak egyetlen esetben mentesül és ez az, ha a teljesítés reá nézve — minden gondossága dacára — lehetetlenné válik. Erről természetesen csak akkor lehet szó, ha az adásvétel tárgyát képező áru egyedileg (spec es) van meghatározva, vagy ha ez nem (genus) szerint is meg van határozva, ezen meghatározás bizonyos szűk határok közé van szorítva. Például ilyen szűkebb körű meghatározás az, ha az eladó arra kötelezi magát, hogy egy az ő részére bizonyos meghatározott helyről meghatározott minőségben érkező olajszállítmányból fog a vevőnek — mondjuk — 100 hordó olajat szállítani és ha ezen így meghatározott olajszállítmány utközben — az eladó vétkeisége vagy gondatlansága nélkül — akár tűz, akár más körülmény folytán megsemmisül, az eladó nem tartozik e helyett más árut szállítani. Ha azonban nem volt előre megállapítva, hogy az eladó éppen abból a bizonyos olajszállítmányból fog a vevőnek bizonyos meghatározott mennyiséget szállítani, akkor az eladó hasonló minőségű más árut tartozik a megsemmisült áru helyett a vevőnek szállítani. Bármily módon történt is azonban az adásvétel tárgya meghatározva, ha ennek megsemmisülése az eladó vétkeisége, vagy gondatlansága folytán következett be, az eladó a vevőnek teljes kártérítéssel tartozik.

Természetes, hogy az eladó az árut a vevőnek átadni tartozik. Az átadási kötelezettség folyamán az, hogy az eladót terheli az átadási költség is, különösen a mérési és mérlegelési költségek; ez azonban csak akkor van így, ha a felek ezekre a költségekre másként nem egyeztek meg.

Az áru átadása rendszerint az áru elküldésével történik. A mi az áru elküldését illeti ebben a tekintetben a kereskedelmi törvény értelmében az eladó a vevő rendelkezéseit tartozik követni és csak a vevő rendelkezésének hiányában szerez az eladó jogot arra, hogy a saját legjobb belátása szerint — de mindig a rendes kereskedő gondosságának szem előtt tartásával — intézkedjék. Ha az eladó akár a vevő rendelkezésének megfelelően, akár ennek nem létezése esetében a saját be-

látása szerint, de a rendes kereskedő belátásával jár el, akkor az árunak a szállítás közben való megsemmisülése, vagy megsérülése miatt őt felelősség nem terheli, hanem a veszély az áru küldése alatt a vevőt terheli attól a pillanattól fogva, a mikor az áru a szállítónak, vagy fuvarozónak átadatott. De az eladót terheli a szállítás veszélye akkor, ha a hely, a hova a szállítás történik, a szerződés teljesítési helyeként jelöltetett meg.

Ha eladó az árut nem szállítja, vagyis, ha az átadásban késedelmessé válik, a törvény a vevőnek háromféle jogot biztosít, a melyek közül a vevő bármelyikkel élhet:

1. a vevő követelheti a szerződés teljesítését,
2. a szerződés teljesítése helyett a nem teljesítés által okozott kára megtérítését követelheti,
3. végre elállhat a szerződéstől úgy, mint-ha az meg sem kötött volna.

Ezen jogok közül a vevő szabadon választhat, de ha már az egyiket választotta, ezen választást már meg nem változtathatja. Különösen fontos ebben a tekintetben azon bírői gyakorlat, hogy ha a vevő a késedelmesen küldött árut fentartás nélkül elfogadta, vagyis az eladót nem értesítette kellő időben, vagyis a teljesítési határidő lejártakor azonnal, a késedeleből eredő kárra való igényéről, akkor ezen összes jogokról lemondottnak tekintetik és az eladó késedelmeiből semmiféle igényt a maga részére nem támaszthat. Ép úgy tartozik a vevő az eladót akkor is haladéktalanul értesíteni, ha a szerződés teljesítése helyett kártérítést akar követelni, vagy ha a szerződéstől elállni kíván.

Az eladónak másik főkötelezettsége abban áll, hogy olyan minőségű árut szállítson, a mely vagy a szerződésben, vagy a törvényben megállapított kellékeknek megfelel. Ha az esetleg fennforgó minőségi hiány nem konstatható mindjárt a szállításkor, illetve átvételkor, az eladó az áru minőségéért az áru átadása, illetve átvétele után is szavatol, de viszont a törvény a vevőnek is kötelességévé teszi, hogy az árut az átvétel után haladéktalanul megvizsgálja s a mennyiben az áru a megállapított, vagy törvényes kellékeknek nem felel meg, e körülményről az eladót haladéktalanul értesítenie kell, mert ha ezt elmulasztja, akkor az áru kifogás nélkül átvettnek tekintendő, ha csak oly hiány nem forog fenn, a mely az árunak a rendes üzleti kezelés mellett való azonnali megvizsgálásakor nem konstatható.

Abban az esetben, ha a vevő a vételár megfizetésével késik és az áru még átadva nem lett, az eladó tetszése szerint vagy a szerződés teljesítését és a vevő késedelmeiből őt ért kára megtérítését követelheti, vagy pedig az árut a késedelmes vevő rovására eladhatja, s az így felmerülő kárának megtérítését követelheti, vagy pedig a szerződéstől elállhat, mintha meg sem kötött volna.

Ha az eladó teljesítés helyett kártérítést követelni, vagy a szerződéstől elállni kíván, szintén köteles erről a vevőt haladéktalanul értesíteni, ép úgy, mint hasonló esetben a vevő is tartozik az eladóval ezen körülményeket nyomban közölni és a mint a vevő nem változtathatja meg azt a választást, a melyet már egyszer a részére biztosított jogok közül gyakorolt, ép úgy az eladó is, ha a törvény által neki biztosított jogok egyikét már választotta, ezt a választást többé meg nem másíthatja.

Lényeges kérdés az, hogy az eladó az áru-nak eladását — ha ezt az eladást a vevő

rovására kívánja tekinteni, — hogyan tartozik eszközölni. A kereskedelmi törvény ebben a tekintetben előírja, hogy az eladó a tőzsdei vagy piaci árral bíró árut szabad kézből eladhatja és ebben az esetben követelheti — egyéb kárán kívül — a szerződési és piaci ár közti különbözetet; ha pedig az árunak sem tőzsdei, sem piaci ára nincs, akkor az eladó az árut csakis hiteles személy (közjegyző) közbenjöttével adhatja el, különben az eladás nem tekintetik a vevő rovására eszközölt eladásnak. Mindkét esetben az eladásnak a kitűzött határidő, vagy határnap eltelte után azonnal meg kell történni és az eladás eredményéről a vevő azonnal értesítendő.

Úgy az eladó, mint a vevő minden jogának gyakorlásánál előtérbe lép a kereskedelmi törvényeknek azon irányelve, hogy a kereskedelmi ügyletek lehetőleg gyorsan bonyolítandók le és hogy a kölcsönös viszonyoknak nem szabad tulsokáig függőben maradni. Ezen elv érvényesül a törvény azon rendelkezésében is, hogy az eladó felelőssége megszűnik az áru átvételétől számított 6 hónap múlva, vagyis, a vevő azon kifogással, hogy áru a kikötött, vagy törvényes kellékeknek meg nem felel, nem élhet, ha a hiányokat az átvételtől számított hat hónap múlva fejezi fel, vagy ha az átvételkor fel nem ismerhető hiányokról az eladót az átvételétől számított 6 hónap alatt nem értesíti.

A törvény ezen korlátozására azonban nem hivatkozhatik azon eladó, a ki csalást követ el, a mi alatt nem értünk ugyan büntetőjogi értelemben vett csalást, hanem általában az eladónak olyan rosszhiszeműségét, a melylyel a vevőt az áru minősége tekintetében tudva, szándékosan tévedésbe ejti.

Ezek azok a törvényben lefektetett alapelvek, a melyekhez a gondos kereskedő és a gondos vevő egyformán alkalmazkodjék.

Dr. Hajós Jenő.

### A vasuti szolgálati pragmatika ujjáalkotása.

Rövid félhivatalos közlések szerint a kereskedelemügyi miniszter a szolgálati pragmatika átdolgozását rendelte el. A mostan érvényben levő pragmatika hézagossága nem fűdi a kor kívánalmait, azért azzal sem a kormány, sem a vasutasok nincsenek megelégedve. Nekünk alkalmunk volt már a pragmatika ócskaságairól ismételtlen nyilatkoznunk. Már akkoron megállapítottuk, hogy a mostani helyett rövidesen újat kell alkotni, olyant, mely hüen, minden kétértelműséget kizáró formában sorolja fel a vasutasok kötelességeit, de egyben megállapítja azokat a jogokat, melyekhez azután feltétlenül joguk is van.

A jelenlegi szolgálati pragmatika inkább talányhoz, mint szolgálati szabályzathoz hasonlít. Igaz, ottan, hol a kötelességeket sorolja fel, rendkívül bőbeszédű: igen ügyesen csoportosítja mindazt, miből a vasutasok kiuzsorázását lehet kimagyarázni. A jogok megállapításánál azonban a föltételes értelmű »ha« szócskának adja a domináló szerepet, hogy vele fosztassa meg mindazon kedvezménytől a vasutasokat, melyek méltán, igazságosan, sőt régi jogon illetik meg őket.

A szolgálati pragmatika revízióját, — ismervén a jelenlegi kereskedelmi kormányzat különös simpatiaját a vasuta-

sokkal szemben, — nem a vasuti alkalmazottak érdeke sugallja, hanem bizonyára hatalmi érdek, hogy azt a kevés szabadságot, mit a régi szabályzat még nyitva hagyott: törvényes rendelkezésekkel szüntesse meg. A megélhetés nehézsége hova-tovább újabb mozgalmakat helyez kilátásba; ezt a mozgalmat, ezt a lehetőséget fogja az új pragmatika első sorban kiirtani.

Különös jelensége ez a mai kormányzati rendszernek, hogy a hivatalnokszeregből néma, hangtalan, élettelen gépezetet kíván formálni. Az állami vagyon megszámlálhatatlan millióit elkeseredett, lelkekben elcsüggedt, munkára elernyedt, degenerált idegzetű emberekre akarja bizni: ezektől kívánja, hogy az állami vagyon lelkes, hűséges sáfárai legyenek. A szabadság vágyát akarja a lelkekből kiölni, hogy a néma, magával meghasonlott egyének hangtalan tömege ne kívánczozzék jogainak érdekében szavát hallatni. A mai kor sötét fejezete lesz a kor történetének. A jelenlegi hivatalnok-ság helyzete lesz azonban egy hatalmas fellendülésnek, egy újabb kornak hajnalhasadása, melyen át az életnek, a mozgásnak, a szabadságnak napja fog derengeni.

A szolgálati pragmatika ujjaalkotása ismét felszakítja a lelkek mélyén sajtó sebeit. Erre gyógyulást várunk, de úgy hisszük nem fogjuk a gyógyulást megtalálni. Politikai érdekek — a horvát közönség kívánsága — tették szükségessé a pragmatikának máról-holnapra való revízióját, melybe a vasutasok kívánsága egyáltalán nem volt befolyással. Nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy a revíziós tárgyalásokhoz a vasutasok nem hívtak meg. Az az egynehány szaktudós, ki a tárgyalásra meghívást nyer, nem

képviselheti a vasutasok jogos érdekeit. Azok a vasuti dolgokhoz annyiban értenek, hogy a vasuti státushoz tartoznak. Bárkit is hívjanak a pragmatika átdolgozásához, annak a vasuti szolgálat ismeretén kívül első sorban humánus érzést kell magával vinnie.

A pragmatika alapelveinél abból kell kiindulni, hogy nemcsak vasutasokra, nemcsak hivatásos személyzetre, hanem az állam hasznos polgáira is vonatkozik. A vasutas az államvagyon szolgálatát, de terheit is viseli. A kettőt külön választani nem lehet. Az államnak kötelessége ilyen polgáiraival szemben a lehetőség határain belül humánusan elbánni.

A vasutasnak azonban keserű tapasztalatai vannak az állami gondoskodás terén. Valahányszor egyik kezével valamit adott, mindkét kezével azonnal visszavett másokat. Nem habozunk kijelenteni, hogy minden olyan hír, mely valami kedvezményt helyez kilátásba, mindannyiunkat rettegéssel tölt el. Minden kedvezmény óriási megterhelést hoz magával: alig ismerjük már ki magunkat a kedvezmények folytán felszaporodott különféle hivatalos levonások között. A kedvezmények nyomán alig látunk valamit a kiérdemelt fizetésünkben.

A pragmatika revíziójára összeülő bizottságnak minden esetre bő anyag áll majd rendelkezésére. Az eddig érvényben álló szabályzat hézagai, melyek valamelyes rést engedtek a személyzet jogainak esetleges érvényesülésére, mind kiküszöbölhetők, hogy mocezanni se lehessen. A pragmatika ilyen irányú revíziójára elkészültünk. A revizorok figyelmét ez a körülmény semmi esetre nem fogja ki-kerülni.

Azonban mi is szolgálunk olyan mo-

mentumokkal, melyek törvényhozási rendezése egy a kormányznak, mint az államnak érdekében álló.

Az előléptetési rendszer, mely a legnagyobb igazságtalanságokat idézi elő, feltétlenül megváltoztatandó. Az automatikus előhaladás, mint legvégső időhatár statuálendő a szabályzatban, melynek keretén belül az egyes fokozatok létszámában beálló ingadozások legyenek az előléptetésnél mértékadóak. A statusrendezést kell automatikusan szabályozni, hogy az egyes rangosztályok fokozataiban a helyes összhang fentartható legyen. Enélkül örökös elégedetlenség kultúrájává válik a szabályzat, mely nemhogy a kedélyek megnyugtatóására, de annak állandóan izgalomban tartására ad bő táplálékot.

Az idegen elemek beözönlése ellen is megfelelő intézkedések teendők, hogy egyszer már vége szakadjon annak az igazságtalan állapotnak, hogy a jobb állások idegeneknek adnak, a régi, érdemes vasutasok pedig az előhaladásból kirekeszettek.

Az országban tapasztalt lakásdrágaság hatása alatt a lakbérleti osztályba sorozott helységek igazságosabb megállapítása sem hagyható figyelmen kívül. A mai lakásviszonyok mellett megállapított lakbérből lakást nem kaphatni. Egyébre, szörakozásra, művelődésre, sőt jóllakásra sem elegendő a mai fizetés; az államnak tehát kellő lakásról, mely az életviszonyoknak, a higiénia követelményeinek megfelel, gondoskodnia kell. Ha természetbeni lakást nem adhat, a viszonyokhoz mérten a lakbéréket kell felemelni, mert a mai lakberek mellett lakására mindenki ráfizet.

Az egész ország állami tisztviselőinek

### A Pullmann-kocsi.

Sokáig kutattuk annak a magyarázatát, miért is utaznak manapság annyit az emberek. A vasut sem eddig, ezentul sem ad jutalmat annak, ki gyakran utazik; szerelmes találkahelynek sem új már a vasuti kocsi; valami másnak, ingerlőbbnek kell a vasuton lennie, mely az embereket úgy vonzza magához, mint a világosság az éjjeli lepkéket. Hosszas tanulmány és utánjárás folytán ime fellebbenthetjük a fátyolt, megvan a nagy ismeretlen: az új Pullmann-kocsi.

Elegáns formája, bársonyulása bizonyára kellemes benyomást gyakorol még az elkényeztetett XX. századbeli emberre is.

De mindez eltörpül a mellett az élvezet mellett, mi a benne való utazás alkalmával vár a nyájas utazó közönségre. Már az elhelyezkedés is meglepő, amerikai ízű meglepetéseket tartogat számunkra. Nem is hittük, hogy a vasut ilyen gyakorlati humorista! Gyönyörű csillárokat helyzetetett el benne villamos-körtékkel oly zseniális módon, hogy a podgyászokkal sebtiben leverhetünk belőle egynéhányat. Eddig a már banálisá vált tarokk- meg alsósjátékkal üztük el unalmunkat a vasuti kupében. Most egy újabb, érdekesebb társasjátékot találtunk fel. Fogadást kötünk az érkező utasokra, hogy ki, hány villamos-körtét képes összezuzni. A ki a sötét lámpára tesz, az kasszát, bandát, ultimót, Fedák Sárít, tárogatót, meg szörös majmot is nyerhet. A kinek meg a podgyásza a csilláron megakad és egy szundikáló utitárs

ölébe vagy fejére dobja, az befuccsol és kidobatik.

Örülünk, hogy megismerhettük ezt a szellemes, időöltő társasjátékot, mely a vasut jóvoltából létesült és minden bizonnyal nagy elterjedésnek is fog örvendeni.

Olvastuk valahol, talán az új testamentomban, Lukács evangélista egyik könyvének illető fejezetében azt a sokat vitatott mesét, hogy milyen módon rázta meg Krisztus a vargát.

A vasut ugyan nem tekinthet olyan hosszú multra vissza, mint ez a mese, de Pullmann kocsijával utasait abba a világba vezeti vissza, mikor a Megváltó földi útjában alaposan elbánt a renitenskedő iparos urfiakkal. Bár a környezet nem éppen szinpadias, az effektus, a hatás csalódásig hüen van utánozva.

Minapában próbáltuk ki és a vasut dícséretére legyen mondva, tapasztalásunk a várakozáson felül kielégített bennünket. A vonat indulása után azonnal észrevettük, hogy egy más környezetbe jutottunk. Mert a Pullmann elkezdett döcögöni, rázni, himbálni, majd örült kánkán-táncot járt. Mi természetesen vele.

Nem szeretjük a nyilvános csokolódást; de itt, ebben a kellemes Pullmannban jó szándékunk ellenére, minden felebarátunkat: nem-, kor- és valláskülömbőség nélkül, puszpajtasunknak kell tekintenünk. Sokan neheztelnek érte; a harciasabbak lovagias térre akarják a bizalom megnyilvánulását vinni, de végtére a közös sors hatása alatt valamennyien egy magasatos eszme, a világdemokrácia jelszava alatt egyesültünk a máv. szeretetreméltóságából.

Az utazó smokkok kifogásolják az ülések

keskeny voltát, meg azt, hogy az ülőhelyek oly szorosan vannak egymással szemben elhelyezve, hogy az ember nem tudja hová tenni alsó végtagjait. Mi az ellenkező véleményen vagyunk.

A természet mostohaságából vagy jóvoltából nagyon hideg természettel ruháztattunk fel. Ezideig mindig ebben a ránk nézve egyáltalában nem hizelgő véleményben voltunk, míg a Pullmann szeretetreméltóságából megingathatatlanak vélt hitünk újabb felfedezésre nem készített.

A szűk ülésre tekintettel, szomszédos utitársnónk bájosan erős idomait kiterjesztette felénk is. Nem lennénk őszinték, ha be nem vallanók, hogy ez nem volt a legutolsó érzés. Mi ugyan a Pullmannnak tudjuk be az ezt követő erős felhevülést, mit a szomszédosság eredményezett, de többen vannak, kik az ellenkező nézetet osztják.

A kocsi ringatása bájos utitársnónket bosszantotta, felizgatta, de felizgatott bennünket is. Érintkezésünket tolakodásnak minősítette, míg a végzet változhatatlan rendelésében megnyugodva, magát sorsára bízta. Távozásakor élénken sajnálta, hogy a Pullmannban úgy rohan az idő...

Kissé csiklandós természetűek lévén, a Pullmann sokoldalúságát egy újabb változatban sikerült felfedeznünk.

Bármint illegettük is magunkat, térdeink szemben ülő társaink térdeivel folytonosan érintkezett. Körülbelül olyan hatása volt ennek az érintkezésnek, mint mikor Voltának egyszeri békacombjai a vasráccsal érintkeztek. A mint

szolgálati idejét 35 évre szállítják le. A vasutasok szolgálati ideje sem lehet hosszabb, mint a többi hivatalnokoké. A szolgálati időt a vasutasoknál is méltányosan le kell szállítani a nélkül, hogy ezzel újabb terheket nyomjanak a nyakunkba. A lakbérpótlék címén felszámított uzsorakamat a nyugdíjintézetet óriási jövedelmekhez juttatta.

Ebből a rengeteg jövedelemből követelünk vissza a szolgálati idő leszállításával valamit.

A családtagok részére kéthavonként, évente tehát hat szabadjegyet kívánunk. Ha boldog, boldogtalan hozzájuthat az ingyenes utazás kedvezményéhez, méltányos, hogy a vasutasok családtagjainak járó kedvezmények is kibővítsenek.

Mindenek előtt pedig azt kívánjuk, hogy a szabályzat paragrafusai világosan, szabatosan, magyar nyelven szövegeztessenek meg. Ne legyen kétértelműség; ne legyen benne olyan pont, melyet a különböző irányzatok különféleképpen magyarázhatnak. A vasutasnak ugyanis kevés jussa van, főleg temérdek kötelessége. Azt a keveset, mit kegyesen majd meghagynak, adják oly formában, hogy azt rosszhiszeműen senki el ne vehesse tőlünk!

## A drágaság.

Egy általános világjelenséggel állunk szemben, mely mindegyikünket, egyenkint és összesen végromlással fenyeget. A drágaság az egész világ emberiségének folyton erősödő panaszja, melyből a kivezető utat, a drágaság kiküszöbölését, vagy csak enyhítését is hiába keressük. Nálunk hatványozottabban érezhető

a drágaság romboló hatása, mert mi egy elszegényedett ország szegény polgárai vagyunk. Bennünket elsorvaszt teherviselési képességünkön túl felemelt, mindenféle adóval agyonnyargatott törvényeink, melyek a nagyhatalmi látszat kedvéért odalánczolnak hatalmasabb szomszédainkhoz, kik a mi gyöngeségünkből gyűjtik azt a tőkét, mellyel boldogulásunk derékba törhetik. A mi gyöngeségünk az ő erejük, melyből táplálkoznak, gyarapodnak.

Hiába szólalunk fel gyűléseken, memorandumokban, küldöttségekben. A mi szavunk elvész, elhangzik a kietlen pusztaságban. Eddig ígérgetéssel homályosították el szemünk látását, míg a közelmult eseményei meggyőzték arról, hogy sem a törvényhatóságoknak, sem a kormányoknak nincsen szándékában az agyonuzsorozott polgárok millióin segíteni. Komoly, gondolkodó embernek fellázad a vére, ha az anketézésekkel unalomig üzött komédiákon egy pillanatig elgondolkodik. Ezek az urak azt hiszik, hogy a türelmes polgárokat végnélkül vezethetik az orruk alá. Pedig jöhet egy idő, talán már nincsen is olyan messze, mikor az éhes gyomor hangos kiáltással remegtetni meg a nagyzásukban tobzódó hatalmasokat. Akkor majd rövidesen vége lesz a megszokott színjátásznak és a mi követelésünk is meghallgatásra talál.

Az elmúlt hetekben megtartott értekezleteknek meg van az az eredménye, hogy tisztán látjuk azt, hogy mennyiben számíthatunk a drágaság okainak kiküszöbölésére. Megismertük az okait, de megtudtuk azt is, hogy egyik részről sem számíthatunk komoly segítségre.

A drágaság okozója részben a fogyasztásiadó-törvény, részben a mindenféle városi vám és illeték, a drága fuvardíj,

a rossz kereskedelmi szerződések és a túltengő közvetítő kereskedelem. Elgondolni is rettenetes, hogy a felsorolt okokból folyó számtalan milliókat a fogyasztó közönségnek kell megfizetnie. Az a világjelenség, mely a termelési költségek szaporodásában, az állatok számának apadásában s a fogyasztók számának emelkedésében véli a drágaság okait megmagyarázni, nem az egyedüli indíték; mert a drágaság általánosítására főleg a mindenféle címen szedett illegitim költségek voltak különösen befolyással. Ezeket a költségeket kell redukálni, de erre vonatkozólag nem találunk sehol biztató ígéretet.

A városi hatóságok a kormánytól várják a fogyasztásiadó-törvény eltörlését, a szállítási díjak mérséklését. A kormány a városi hatóságtól reméli, hogy leszállítja a városi vámot, mérsékli a vágatást, vásári díjakat. A kereskedők az agráriusoktól kívánnak áldozatot a határ megnyitását és méltányosabb árakat illetőleg. Az agráriusok a közbeneső, szükségtelen közvetítő kereskedelem kiküszöbölésétől várják a drágaság okainak megszüntét. Egyszóval mindenki a másiktól vár áldozatot, de tenni senki sem akar. A fogyasztóközönség pedig álmélkodva látja ezt a titáni harczt, melyből vesztesként egyedül csak ő kerül ki. A fogyasztó fizeti meg az árat, mit a különböző felfogások vivnak meg egymással.

A fogyasztó teljesen ki van szolgáltatva az élelmiszerüzorsora fojtogató karmainak, melyből nincs menekvése. A kereskedő, iparos az árut drágán szerzi be, természetszerűleg drágán juttatja a fogyasztó kezébe is. A fogyasztó pedig, bár zúgolódván, megfizeti a méregdrágán mért élelmiszereket, mert rá van utalva. A mi társadalmunk a hivatalnoki-rend túltengésén alapszik. Az a szűk, korlátolt kereset, mely nem hullámzik a drágaság emelkedésével arányban, már nem elegendő a létfenntartás szükségleteinek beszerzésére sem. A hivatalnokság elmerül a drágaság hullámain, mert az államhatalom nem jön segítségére szorongatott helyzetében.

Talán egy állam polgárai sem küzdenek az eladósodás veszedelmével annyira, mint a magyar állam polgárai. Igazi önmegtadással, az élet minden örömről való lemondással küzd az, ki magát úgy ahogy a színen akarja tartani. De az egyenlőtlen küzdelemben azok is, kik áldozatok árán tartják fenn magukat a szűkös jövedelmükből, előbb-utóbb elesnek a drágaság nyomasztó hatása alatt. A kormány tétovázása az állami jövedelem hanyatlására fog vezetni, mert az elszegényedett polgárság adózási képessége nem fog lépést tarthatni az állami szükségletek szaporodásával. A középosztály tönkretételével pedig itt olyan proletáriátus fog kialakulni, mely még az állami élet fennmaradását is kétségessé fogja tenni.

Nálunk a középosztályt a hivatalnokság képezi, melynek gyarapodásáért minden áldozatot meg kell hozni. Azonban a jelenlegi viszonyok között a hadügyi költségek felemésztenek minden olyan befektetést, mi az egész ország érdekében való volna. A hadügyi költségek évről-évre való emelkedését nem állítja meg az állami non possumus elv kifejezése,

a szemben levő térdek összeértek, először mosoly, majd kacagás, végül bömbölő röhögés támadt.

A jó példa ragadós. A szomszédos fülkék utasait figyelmessé téve a mi ártatlan szórakozásunkra, néhány pillanat alatt az egész Pullmann harsány kacaj töltötte be. Szellemes szórakozásunk hatása alatt ott helyben elhatároztuk, hogy ennek a mulatságnak emlékét évenként megüljük. Egymással lekezeltünk, hogy fogadalmunk hitelességéhez kétség se férjen.

Voltak azonban köztünk finnyás nevelésűek, kik kezeiket az általános parolázás után leöblíteni iparkodtak. Eltűnt az egyik a mosdó homályos üvegü ajtaja mögött. Nem tudtuk mire vélni, mikor velőtrázó ordítás töltötte be az előbb még kacagó Pullmann. Egyszerre kirohan tetőtől-talpig vizesen. Mi ki sem kérdezhattük, mikor a második, a harmadik és végül mi is elázva előkerültünk. Az általános felháborodást szelid kiengesztelődés váltotta fel. Megállapítottuk, hogy a vízvezetési csapnak csak a gombját kell megnyomni és szempillantás alatt, mint az ürgét a lyukából, úgy kiönt bennünket is az előtörő víz. Mással az ilyen szellemes találmányt automatával egybekötve, pénzért mutogatják, a Pullmann gavalérságból nekünk ingyen állott rendelkezésünkre. Alig vártuk, hogy megszáradjunk, mert közhajra meg kellett ismételnünk vízi játékunkat.

Olvasóink közül bizonyára kevesen voltak tropikus vidékeken. Azokat, kik még eféle tervekkel foglalkoznak, ezennel lebeszéljük; tekintsenek el terveiktől. Itt van a Pullmann, mely tropikus éghajlatra van berendezve. Akár nyáron, akár

télen használjuk, a gutaütésnek nem legkellemetlenebb érzése környékez bennünket. Minden esetre arra jó a mi Pullmannunk, hogy az ilyen meglepetésekhez akklimatizálódjunk.

Bizonyos fenséges, imponáló makacsság a tulajdonsága. Sem nyáron, sem télen nem enged a 48-ból. Ugy véljük, hogy a melegért — hevül.

Sokan azt állítják, hogy ez már nagyzási hóbort. Pedig nem az! Ünnepelesen kijelenthetjük, hogy a Pullmann csak következetes. Nyáron a nappal kél eredményes versenyre, télen meg a Hungária-gőzfürdővel.

Hallottunk ellenzéki hangokat, melyek a Pullmannok újfajta Lancrenon fűtőberendezéseit ócsárolják. Mi védelmére kelünk, mert az is egy mulatságos ujtás az elavult, unalmas közlekedési alkalmatosságok berendezéseivel szemben.

Inkább hasonlíthatnók egy újfajta türelemjátékhoz. Ha bármint állították is be, vagy meleg, vagy hideg volt, a szerint, a mint akarta. De mi rájöttünk csalafintaságára. Ugy bántunk el vele, mint a makacs gyermekkel. Ha meleget akartunk, hidegre állítottuk, vagy viszont, ha hideget akartunk, melegre állítottuk. Csak felfedezésünket nem szabad a Pullmannak elárulni, különben nem birunk rajta többé kifogni.

Egy szóval ez a kis kirándulásunk fényesen, varakozáson felül sikerült. Gratulálunk annak, ki a művet szerkesztette, de elismerésünket fejezzük ki a máv.-nak is, hogy nagylelkűségéből ilyen szórakoztató kiránduláson részt vehettünk. Hisszük, hogy leleményessége a Pullmannal nem merült ki; mi pedig kíváncsisággal várjuk az újabb meglepetéseket.

mint azt a hivatalnokok kivánságának eselleges megnyilatkozására a pénzügyminiszter a parlamentben nyomatékosan kijelentette. Am legyen ilyen erős az állami tekintély a drágaság megszüntetésének elintézésénél. Igéretekből nem élhet meg még a magyar állam tisztviselője sem!

A munkásság szociális mozgolódására, — mint azt sokan szeretnék — a drágaság kifejlődését visszavezetni nem lehet. A munkásság csak a jövedelem eloszlásában mutatkozó aránytalanságok kiküszöböléséért harcolt és harcol ma is. De a mai drága viszonyok mellett, melyet a bércarc nélkül is elértünk volna, lenne-e a munkásnak egyáltalán fizetőképessége? A fogyasztási adók statálására, a vágó, közvetítő, vásári díjak alakulására volt talán a munkásság bércarcának befolyása? Bizonyára nem. A munkások szervezeteik révén a hivatalnoksággal szemben azon előnyben vannak, hogy jövedelmüket a való szükséglettel mindenkoron helyes összhangzásba hozhatják. A hivatalnokság azonban mindenkinek ki van szolgáltatva.

Főleg a drágaságnak van kiszolgáltatva, mely utolsó erejét is felemészti. A drágaság kimeríti fizetőképességét, kimeríti hitelét. Eddig még valahogyan pótolta a hiányzó jövedelmet apró hitelekkel, mely ha kimerül, a legbizonytalanabb jövőnek néz a hivatalnokság elébe. Az állampolgárok családalapítási képessége van a drágaság által megbénítva. Az egyén maga alig tengődhetik jövedelméből az elviselhetetlen drágaság terhe alatt, nem hogy családalapítási gondolatokkal bibelődnek. Az egyke rendszer hovatovább általánossá fog válni, mert azt az egy gyermeket is nehéz lesz felnevelni.

Akkor közbelépni állami kedvezményekkel, mikor már egy beteges jelenség a köztudatba ment át, teljesen hiábavaló dolog. Ne kívánjuk a fizetésjavítási mozgalmakat előidézni, mikor a drágaság megszüntetésével annak elejét vágthatják. De a mai állapot elviselhetetlen! Ha a drágaság dolgában intézkedés nem történik, az egész országban olyan fizetés-emelési mozgalom indul meg, melyből úgy hisszük, a hivatalnokság fog győzőként kikerülni.

## A szolgálat jutalmazása.

Sokszor van alkalmunk szánakozó mosolylyal végig hallgatni a vasúti potentátumok azon megnyilatkozását, hogy örülünk annak, mit fizetéképpen kapunk a vasutól. Az »én vonalam«, »beosztotam«, »személyzetem« megszokott kifejezések, közeli rokonságban vannak a monarchiák »én hadseregem« kijelentésével. A fizetést nem mint megszolgált bért, de mint jutalmat értelmezik, mely kegyképpen jut annak kezébe, ki azt a hónap első napján rejti el zsebében. A bér és jutalom értelmének szándékos összezavarásával iparkodnak elvonni a jutalomtól a figyelmet, mit oly gyakran érdemelniük ki a buzgó szolgálatban kiváló egyének.

Ma, mikor a jutalmazás csak a kabátok felsegítőinek vált privilegiumává, érdemes lesz szétnevezni mint is osztogatják, miért is jár ki a jutalom?

Rége, mikor a vasutasokat több ész, főleg pedig üzleti szellem igazgatta, mindenkinek, a legutolsó máházótól, baktortól kezdve fel a legmagasabb állású hivatalnokig jutott az elért jövedelemből jutalom czimén valami. Ez nem alamizna jellegű pénzosztogatás volt, hanem annak az okos üzleti elvnek érvényesülése, hogy: do ut des.

A jövedelemből való részesedés serkentő hatással volt az egész személyzetre, mert a nagyobb jövedelem, nagyobb takarékoskodás, a nagyobb jutalomban találta meg a gyümölcsét. A vasut egész személyzete, mint egy test, egy lélek szolgálta intézetét abban a biztos tudatban, hogy fáradozása kellő méltánylásra talál.

A vasut mint elsőrangú üzleti vállalat, egész tevékenységét kell hogy üzleti alpra fektesse, a nélkül, mint az államvasut jelenlegi berendezésében, a bürokrácia mindent elnyelő posványában feneklik meg. Üzletet bürokratikus észszel vezetni nem lehet, mert abból nem üzlet, de lomha, nehézkes, mindent megakasztó hivatal lesz, mely az üzleti élethez szükséges mozgékonytságot, leleményességet, frisséget nélkülözve nem képes azt az érdeket kellően szolgálni, a minek szolgálatába szegődött.

Az államvasutak deficitjéből úgy hisszük egyik vasutas sem óhajt részesedni, annyival inkább, mert e nélkül is a vasutak legnagyobb része az adósságok tengerében uszik. De a nyersjövedelem bizonyos százalékában a vasutasokat partícipálni mindenesetre megfontolandó kérdés, mely nagyobb takarékosagra, nagyobb buzgalomra, több gondosságra ingerli azokat, kik a jövedelemszerzésben maguk is osztozkodni fognak.

Az államvasutak fejlődése a létfeltételek megnehezedésével fordított arányban részesíti figyelemben a személyzet igényeit. Mig rége, több alkalomból juttatott személyzetének rendkívüli jövedelmeket, a forgalom óriási fellendülése, a megélhetés drágasága arra indította, hogy a már megszokott jutalmakat restringálja, majd egyeseket teljesen meg is szüntessen. Ebbeli fáradozásában segítségére sietett az osztrák értéknek korona értékben való számítása és hogy az eddig forintokban mért jutalmat a jobban hangzó koronákra cserélte fel. A karácsonyi 100 forint jutalomból 100 korona lett, majd 90, 80, 70 korona. Ennél elméletben nem játszhatták volna ki a vasutasokat, s ebben a vasutasokat kiforgató makinációban a szomorú emlékü Neugebauer igazgató játszotta a kétes értékű főszerepet. Eltörülték a husvéti jutalmat, hogy megmaradjon karácsonyra az a néhány korona, melyet a gyermeki örömmel juttat a vasut nagylelkűsége.

A személyzet legnagyobb része nem is ismer más jutalmat, pedig a vasut eléggé leleményes arra, hogy egyeseknek, a papa kedvenceinek jobban megnyissa a bőségnek elrejtett szaruját. Ne is tegyünk említést a személyi, meg működési pótlékokról, melyek csak a legderékabbaknak kiváltságai. A vasutas »müködni« nem tud, csak dolgozni. A munkáért pedig fizetés, nem pedig jutalom jár.

Az építési pótlék más lapra tartozik, mert abban többen részesülnek, főleg

olyanok, kiknek az építéshez semmi közüik sincsen. De jutalmazni csak kell a kiválasztottakat, tehát azok kapnak építési pótlék czimén olyan összegeket, melyekből bőven telik szórakozásra, üdülésre, fürdésre.

De van még egy más czim is, mely illegitim jövedelemhez juttatja a szemérmellen tolakodót. Ez a nemes hivatású: segélyalap.

Legritkább esetben találja el a segélyre szoruló azt a hangot, mely a felsőbbiség érző szívet a megfelelő adakozásra hangolja. Ott vannak a paraziták, a sötétben bujkáló kétes alakok, kik a nyomoruság tanyáján ütök fel sátrukat, az ott terített sovány asztalról kapkodják el a legjobb falatokat. Az ügyesen szimuláló hitvány alakoskodók elszívják azt a pénzt, mely sokszor az igazán segélyre szoruló társuk életét, existenciáját képes volna visszaadni.

Ezért a felsőbbiség nem okolható, de nagyobb körültekintéssel járhatna el, hogy élőködő alakok ne tömhessék folyton éhes gyomrukat az őket meg nem illető jövedelmekből.

Szóval a vasut is juttat és osztogat jutalmakat, de főleg azoknak, kik arra legkevésbé érdemesek. Ez a kasztrendszerű jutalmazás nem maradhatott visszahatás nélkül, mely állandó békéltenséget, nyugtalanságot, irigykedést szült az ugyanazon munkát végző hivataltársak között. Sajnálatos jelenség, hogy többnyire olyanokkal tesznek a többiek rovására kivételt, kik általános meggyőződés szerint a legkevésbé érdemlik ki a felsőbbiség jóakartát és segítségét. Hogy az ilyen elbánás nem fog a szolgálat javára válni, azt úgy hisszük alig szükséges bővebben magyaráznunk.

Folytonosan azon török a fejüket, miképpen lehetne az államvasutak deficités jövedelmét valami okos remédiával a kellő egyesulyba billenteni. Az a sokféle módszer, mely majd itt, majd ott felbukkan, nem fogja a vasutat megreformálni. A jövedelemszaporulatot csak úgy lehet elérni, biztosítani és növelni, ha a dolgozó vasutaság egyetemét a jövedelemrészesedésbe bevonják. A nyersjövedelem bizonyos hányada a fizetés arányában szétosztva olyan buzgalomra serkentené a vasutasokat, olyan kiadástól kimélné meg az intézetet, mely röviden a legkedvezőbb befolyásolná a jövedelem mérlegét.

De az eddig követett eljárás csak keserűséget fakaszt és halmoz fel, ha a már évek óta megszokott jutalmakat évről-évre megnyirbálják. Takarékoságból letörni a munkakedvet, garaszkodni ott, hol gavallérosan kell fizetni, bürokrata eljárás. Üzlet, az üzlet! Ha az állam összes személyzete jutalomban részesül, a vasut is követelheti személyzete részére az évenkénti jövedelemrészesedést.

Magánvállalatok megnézik, hogyan és kinek adnak fizetést, jutalmat. Személyzetüket mindennel elhalmozzák, a legnagyobb áldozattól sem riadnak vissza, de meg is találják számításukat.

Az államvasut rideg takarékosági önzésből még a szokásos jutalmat is elvonja. Ilyen elbánás mellett a deficitből kivezető utat keresik. Nem látják, hogy az az ut, a melyen haladnak, a csőd felé

vezet? Forduljanak hátra, térjenek vissza oda, honnan elindultak. A takarékoságban a deficit; pénzt kiadni, hogy jövedelem legyen!

## A méhészettről.

Az utóbbi évek őszi időjárása oly kellemes volt, hogy néha nyárba illő meleget árasztott; sajnos, ez évben nem tapasztaljuk ezt. Az ezidei kellemetlen időjárás korán visszavonulásra készítette méheinket, ha azonban a déli órákban kissé felmelegszik a levegő, méheink még mindig elhagyják kaptárait, hogy tisztulási repülésüket elvégezhessék.

Azon méhész, ki családait azok erősségének megfelelően nem telelte be, illetve megfelelő mennyiségű mézzel telt mézes lépekkkel nem látta el, a hig mézzel való etetést kerülje, miután a lehordott mézet már fedni nem képesek. De ha ez elkerülhetetlenül szükséges, az csak is befödött lépes mézzel történjék, gyorsan és ügyesen, nehogy a fészkek áthüljön. Az ily módon beadandó lépes méznek nem szabad a külső levegő hőmérsékletével birnia, hanem a beadandó lépeket előzetesen meleg helyen kell tartanunk és azután a kaptár felső keretsorában a fészkekhez legközelebb egymás után beadandó.

Egyesítésről, anyásításról szó sem lehet.

Habár előrelátó méhész minden szükséges tenni valóját már eleve elvégezte, mindazonáltal a téli hónapokban is akad dolga.

Azt hisszük nem lesz fölösleges, méhészeink figyelmét a következőkre felhívni:

Ne hiányozzék a kaptár belsejében a fedő deszkák felett, ablak és ajtó közéből rossz hővezető anyag, mint pl. papiros, széna vagy egyéb rossz hővezető.

Szalmakasokat zsákkal csavarjuk körül, a hideg beálltával pedig bőségesen száraz szalmával rakjuk körül. A röplükat szükítve tartjuk nyitva.

Tekintettel arra, hogy a hidegebb idő beálltával a mezei egerek is a melegebb helyet keresik és méhes helyeit igen kedvelik, tanácsos már most is egérfogóknak felállítása, mert alkalmas tanyát találva, a méheket nem csak folyton háborgatná, hanem érzékeny károkat is okozhatnának.

November hónapban ugyan előfordulhatnak enyhébb napok is, a mikor a méhek néha-néha még ki is röplülhetnek. Ilyenkor az olyan családoknál, a melyek a kedvező időjárás melegét nem érzik, tanácsos a röplükon való behelés, vagy egypárszori megkopogtatás után ösztönözni a kirepülésre, hogy tisztulási repülésüket megtehessek. Mentől több alkalom nyílik a tisztulási kirepülésre, annál jobban telelnek.

Sok helyütt, különösen a parasztagdák, méheiket, legyenek azok bélt kaptárban vagy szalmakaszban, téli padlásra, kamrában vagy pinczébe helyezik el kitelelésre. Ennek okául azt hozzák fel, hogy a szabadban az idő viszontagságaitól többet szenvednek, többet fogyasztanak és végül később kezdenek fiasítani.

Ezen feltevés igaz ugyan, de van ennek egy könnyebb módja is. Sok sze-

gény méhész méheit a szabadban bélt kaptárakban, magasabb állványú deszkalapon, két három sorban helyezi el, megfelelő deszkatetővel látva el és úgy teleteti. A hideg és hó ellen pedig ponyva vagy kukoriczaszár védővel védi méheit.

Látható tehát, hogy a betelelésnek ez a módja sokkal könnyebb, még pedig több oknál fogva. Először is nem háborgatjuk a méheket, nem kell nyári helyüket a tavaszkor újra aláépíteni, igazítani, a kaptárak helyzete ugyanaz marad, a téli napsugaras enyhe időt tisztulási repülésre felhasználhatják. Mig ellenben azon méhcsaládok, melyek padlásra, pinczébe vagy kamrába vannak telelésre kárhoztatva, egyrészt az ajtó be- és kicsapástól és csukástól, a dörömbölés, járás-keléstől stb. folyton zavarva vannak, másrészt sokkal több mézet fogyasztanak. Minthogy pedig tisztulási repülésüket nem végezhetik el, természetes, hogy ilyen méheknél a tavaszszal beállható vérhas-betegség eshetősége sokkal nagyobb, mint a szabadban telető méheknél.

## VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

### Hivatalos órák naponta délután 2—6-ig.

Értesítjük tagjainkat, hogy egyesületünk és szövetségünk ügyésze, **Dr. Hajós Jenő**, minden kedden délután 2—4 óráig egyesületünk helyiségeiben, más napokon délután 3—6 óra között, irodájában (VI. Vörösmarty-u. 43.)

*Felhívjuk a t. Tagtársakat, hogy küldeményeiknél a postatakarékpénztári csekkre tagszámukat feljegyezni sziveskedjenek, hogy ezáltal a küldemények kezelése megkönnyíthessék s a hasonló nevek folytán előállható esetleges tévedések kikerülhetők legyenek.*

*Lapunk terjedelmét megnagyobbítván, módunkban áll a kartársak érdekeit érintő közleményeknek a megfelelő ormában teret nyitni, felkérjük tehát a t. kartársakat, hogy ezentul akár az összességet, akár az egyes kategóriákat érdeklő értesítéseikkel, vagy közlendőikkel a szerkesztőséget megkeresni sziveskedjenek, amely azokat megfelelő formában közölni illetve felhasználni fogja.*

Kartársi üdvözléssel

A szerkesztőség.

*Lapunk akadálytalan kézbesíthetése céljából felkérjük tagtársainkat, hogy mindenkor pontos lakcímüket, továbbá rangjuk és beosztásuk változását a kiadói hivatallal haladéktalanul közöljék.*

**A Vasuti Altisztek Országos Otthona** értesíti t. tagjait, hogy helyiségeiben: Budapest, VIII. Festetich-u. 4. sz. I. 18. alatt (Máv. nyugdíjház a keleti p. u. mellett) kényelmes vendégszoba áll a t. tagok rendelkezésére. A vendégszoba egy 24 órára személyenként 1 korona 40 fillér díj mellett vehető igénybe.

**Váltóörök iskolája.** A váltóörök állás rendkívül nehéz és nagyfelelősségű mivoltára való tekintettel az amerikai nyugati vasutársaság már néhány évvel ezelőtt Paddingtonban és más helyeken váltóöröképítő-iskolát állított föl. Legújában Birminghamban (Angliában) is létesült ilyen intézet, a melyben gyakorlatilag és elméletileg képzik ki a váltóörököt s a szemaforkeléseket. Ezeket az iskolákat nemcsak a

hivatásos váltóörök látogatják, hanem a vasuti forgalmi és irodai személyzet is. A terv két részre oszlik: van általános és van hivatásos vagy részleges kiképzés. A váltóörök mind a két kurzust látogatni kötelesek. Az előadott tárgyak között általános mechanikát is tanítanak, de a fősúlyt az angol vonalakon levő jelző és váltókészülékek kezelésének és szerkezetének alapos ismeretére vetik. Az elméletet mindig összekötik a gyakorlattal, megfelelő készülékeken és modelleken mutatta be a kezelés módját. Ezeket tanulmányozzák az esetleg előforduló zavarokat és a készülékek minden lehető állását, úgy hogy a váltóör szükség esetén még az utolsó pillanatban is biztos kézzel járhatja el a veszedelmet.

**Villamos acél.** A villamos acél töréscélje nagyon egyenletes, sokkal homogénebb, mint a Thomas- vagy Martin-féle eljárással készített acélé. Sokkal jobban nyújtható és emellett igen szívós. A kovacsolótűzben nem szenved, hengerlés, kovacsolás nem rontja, nagyon jól hegeszhető. E tulajdonságok különösen a vasuti üzemből teszik értékesévé különösen oly alkatrészeknél, a melyek erős kopásnak vannak kitéve. E mellett a hidépítésnél és a tengerészetnél szintén széleskörű alkalmazási teret nyer. Oly hengerezési eljárásoknál, a melyeknél a hengerezendő tárgy erősen igénybe lesz véve, mint például a Mannesmann-féle csövek gyártásánál, a villamos acél kitűnő anyag. A villamos acél szilárdsága nagyobb, mint a közönséges acélé, minek folytán egyenlő igénybevételek mellett kisebb méretek mellett alkalmazható. A vasuti vágányoknál a villamos acél mellett próba-kísérletek kitűnő eredményt adtak, úgy hogy annak széles körben való elterjedése valószínű.

**Nikkelacélhidak Németországban.** Alig husz esztendeje, hogy a folyvas a hídserkezetek terén győzedelmeskedett a hegesztettvas felett és Amerikában újabban már a folyvasnak is erős versenytársa támadt: a nikkelacél. Amerikában ennek az új hidépítő anyagnak feltétlen hatalmas tere nyílik miután egyrészt ott sok oly nagy hid épül, melynél a nikkelacél nagyobb szilárdsága gazdaságosan kihasználható, másrészt pedig, mivel Kanadában gazdag nikkelérczelepek vannak. E kedvező körülmények Európában általában nincsenek meg és így itt, legalább egyelőre, kisebb a nikkelacél jelentősége. Lehetséges azonban, hogy főleg a vasuti terhelések további növekedésére számítva, elejét veendő a később szükséges megerősítésnek, bizonyos esetekben a nikkelacél alkalmazása már most is gazdaságosnak fog mutatkozni. Nagy városok közelében épülő, erős forgalmu billenő hidak pedig nikkelacélból a jelen körülmények közt is olcsóbbak lesznek. Mindezeket figyelembe véve, érdekes világot vet a német műszaki viszonyokra az a körülmény, hogy a porosz államvasut, a Guthoffnungshütte kezdeményezésére egy hidat nikkelacélból építtetett azért, hogy az a szóbanforgó kérdés helyes megítélésénél kísérleti objektumként szerepeljen. A hid építését természetesen igen sok, az alkalmazott nikkelacél mindenféle tulajdonságának tanulmányozására kiterjedő laboratóriumi vizsgálat előzte meg. A hid az új oberhausen-dorsteni vonalon épült és azt folyó évi június hó 28-án adták át a forgalomnak. A hid egyvágányu, pályalentes, támaszköze 31.5 m. A főtartó trapézalakú, magassága 4 m. és tíz keretre van osztva. A vasszerkezet sulya 58.6 t, miből 50.2 t nikkelacél, 3.2 t folyvas (gyalogló, korlát) és 5.2 t öntöttacél (sarú). A felhasznált anyag Siemens-Martin-acél 2—2.5% nikkel-tartalommal. A megkívánt szakítási szilárdság cm<sup>2</sup>-ként 5600—6500 kg., a folyási határ 3800 kg. és 20% nyúlást kötöttek ki. A megengedett feszültségek a főtartóban 1400 kg. sulynyomást is számítva, 1600 kg; a pályatartókban 1200 kg. Szögecekre megengedett a húzásra előírt feszültség 90%-a, palástnyomásra a kétszerese.

A Guthoffnungshütte bányavasutján egy jóval nagyobb hid készült nikkelacélból, melyet augusztusban adnak át forgalomnak.

**Societate anonima romana pentru transporturi internationale si intrepositie (Bukarest)** cég alatt 500.000 frank alapítvány (1000 drb. 500 frank névértékű részvény) új szállítványozó társaság alakult a Banca commerciale romana égisze alatt.

Megtámadhatatlan  
kötvény.

50% nyeresé-  
részesedés.

# „Dordrecht”

## ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi dekretummal.

**Részvénytőke:**  
**4.000.000 korona.**



Magyarországi fók:  
**Budapest, V. Marokkói-utca 2. sz.**

Igazgató: **Robitsek Henrik Ferencz.**

A „Dordrecht” az egyedüli társaság, mely törvényesen kötelezte magát, hogy **magyarországi üzletének díjtartalékait magyar értékekben helyezi el.**

*Referenciák: Magyar Általános Hitelbank,  
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank  
Budapesten.*

**Kedvező feltételek.**

**Jutányos díjak.**

## VÁSZON-, FEHERNEMŰ-ÁRUHÁZ

# BODÓ ÉS NEMES BUDAPEST

### BAROSS-TÉR 19.

A BAROSS-SZOBORRAL  
SZEMBEN.  
(A KÖZPONTI PÁLYA-  
UDVAR TÖRSZOMSZÉD-  
SÁGÁBAN).

Áruházunk kizárólag jobb minőségű, kipróbált és feltétlen megbízható árucikkeket nyújt a vevőközönség rendelkezésére, miért is az összes eladott áruk jó- és színtartósságáért felelősséget vállalunk.  
Eredeti végből, vágott anyagmintákat az alább jelzett vászon, sifon, kanavászok és damaszt árukból, ugyintén a férfi ing és női bluzra való eredeti angol zefirből kívánatra készséggel küldünk. Állandóan nagy választék férfi-, női- és gyermek-harisnyákban, valamint különféle matrózingekben. —  
Menyasszonyi és férfi kelengyék a legszebb kivitelben állandóan raktáron.

Vásznak fehérneműekre. 1 vég 23 méter.	Sifon, 1 vég 23 méter.	Lepedővászon, varrás nélkül
Pamut creász 74 cm. széles ára 9.50 kor.	Madapolán, mosott, 20. szám ... ára 15.— kor.	Gyepen fehérített, középvasztag... ára 18.— kor.
Magyar vászon 74 > > > 13.— >	Madapolán, mosott, 50. > ... > 16.50 >	Rózsahegy, erős szálu... > 22.— >
Magyar vászon 84 > > > 14.— >	Madapolán, mosott, 100. > ... > 18.— >	Szepességi, kiváló jó minőség... > 26.— >
Hattyú vászon 84 > > > 17.50 >	Sifon D. 52. szám... > 23.— >	Vászon alsó nadrágra.
Fehérnemű vászon 84 > > > 20.50 >	Sifon S. 54. > ... > 27.50 >	Késmárki erős, tartós minőség... ára 15.— kor.
Kelengye vászon 84 > > > 24.— >	<b>Kanavász- és damaszt-árak ágyhuzatra.</b>	Szepességi sodrott szálu... > 18.50 >
Fonál vászon 84 > > > 26.— >	Csikos damaszt, 1 vég 23 méter ára 21.— kor.	Köpper, 1 méter — 96, Csinvat, 1 m. > 1.20 >
Eredeti rumburgi vászon minden minőségben.	Virágos damaszt, 1 > > > 23.— >	<b>Asztalneműk és törülközők.</b>
Paplanlepedő-vászon 180 cm. széles, 2.—, 2.50 kor.	Czernázott kanavász, 1 vég 23 m. > 15.— >	6 szem. fehér étkező készlet 6, 8, 10, 12, 18 kor.
Kész paplanlepedő... ára 7.—, 8.— kor.	Rumburgi lenkanavász, 1 vég 23 m. > 20.50 >	6 szem. kávé készlet... 3, 5, 7, 9, 12, 16 >
Kész lepedő varrás nélkül... > 2.0, 3.— >	Angin belső huzatra 1 vég 15.—, 18.—, 20.— >	Dam. törülköző tucattja... 8, 10, 12, 16 >
<b>Saját műhelyünkben készült uri- és női-fehérneműk, tartós anyagból és elsőrendű elkészítéssel.</b>		
<b>Fehér, puha mellű férfi ingek.</b>	<b>Női ingek.</b>	<b>Férfi alsó nadrágok.</b>
A. minőség, szép mintás mellel ára 3.50, 4.— kor.	Madapolán egyszerű kivitel ára. 2.60, 3.— kor.	Csinvat, francia gombos szabás. ára 4.— kor.
M. minőség, remek damaszt elővel, ára 5.— >	Madapolán diszes... ára 4.—, 5.—, 6.— >	Csinvat, fűzős, szabás... > 3.— >
D. minőség, angol piké betéttel... > 6.— >	Vászon-ing kézi himzéssel. ára 4.—, 5.— >	Köpper... ára gombos 3.20, fűzős 2.60 >
<b>Fehér, sima mellű férfi ingek.</b>	Rumburgi vászon diszes kivitel 8, 10, 12.— >	<b>Nyári puha szines ingek.</b>
A. minőség... ára 3.50 kor.	<b>Női hálókötös.</b>	2 vagy 1 gombos nyakkal.
M. > > > 4.50 >	Szegélyes... ára 2.60, 3.— kor.	Eredeti angol zefir... ára 5.50, 6.50 kor.
D. > > > 5.50 >	Himzéssel... > 4.—, 5.— >	Zefir, megbízható jó minőségű > 4.—, 5.— >
<b>Szines férfi ingek.</b>	Diszes kivitel... ára 6.—, 8.—, 10.— kor.	Rövid nyári nadrág... ára 1.50, 2.—, 3.— >
Eredeti angol zefir... ára 5.—, 6.— kor.	<b>Férfi háló ing.</b>	Fürdőruhák urak és hölgyek részére. Váll plédék minden minőségben
Francia karton... > 4.—, 4.40 >	A. minőség, színtartó szegélydiszszel, ára 3.50 kor.	
Mosó karton... > 3.50 >	M. > > > 4.40 >	

**Nyakkendők és utazó takarókból állandóan dús választék.**

Vidéki megrendelések utánvétellel küldetnek, csomagolás és szállítólevél nem számítanak és 20 koronán felüli megrendelések bérmentve eszközöltetnek.  
A meg nem felelő árukat visszavesszük, értékét visszafizetjük.

A M. Á. V. t. tisztviselői és alkalmazottai a szabott árakból külön 10% árkedvezményben részesülnek.